

in de nacht, of vroeg in de morgen kwamen ze terecht in het "Cabaret du Rat Mort", waarvan de directeur een Belg was. Dit werd het sluitstuk van een onvergetelijke, feestelijke Parijse nacht.

Eens terug in Oostende werden in de "Cercle Coecilia" de Parijse avonturen in geuren en kleuren verteld. Bij die gelegenheid werd voorgesteld humoristische avonden te organiseren door een "Compagnie du Rat Mort", die uiteraard bestond uit de "Parisiens" en enkele andere lolbroeken.

21 februari 1898 betekende een mijlpaal in het leven van de "Compagnie" : die dag had in het Oostendse Kursaal het eerste bal van de Rat Mort plaats. Het kende meteen een enorm succes en was de voorbode van een lange serie vastenavondbals.

De Broederschap van de Rat Mort bleef bestaan tot net voor de Tweede Wereldoorlog. In 1956 stond ze op uit haar doodsslaap, toen de Royal Cercle Coecilia besloot de Confrerie te doen herleven. De herstichting op initiatief van Maurice Quaghebeur sr., gebeurde in 1957.

Over de "Cercle Coecilia" en de Rat Mort komt vanavond de heer Maurice QUAGHEBEUR spreken. Buiten het feit dat hij te Oostende een gekende notaris is en jarenlang schepen van deze stad was is hij, sedert 1 november 1975 voorzitter van de Koninklijke Coeciliakring en Grootbaljuw en Edele Commandeur van de Hoge Raad van de Ridderschap van de Rat Mort. Hij is dus de juiste man op de juiste plaats om over dit onderwerp te spreken.

Een avond die geen enkele Oostendenaar mag missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Men zegge het voort.

De redactie

KURSAALDOSSIERS HEBBEN ALTIJD GEVOELIG GELEGEN

door **Ivan VAN HYFTE**

"Appel à l'opinion : autocratie Congolaise à Ostende" is een weinig gekend drukje uit 1899, met een wat geladen titel. Auteur is ene Aimé LECLAIRE, uitbater van een Cercle privé in Hotel Central op de Zeedijk. Georges MARQUET had in 1896 deze privé-speelzaal daar naar toe gebracht (1), maar LECLAIRE (hij noemt zich "directeur"/eigenlijk was hij een stroman) baatte dit privé-initiatief uit.

Het werkje is een aanklacht tegen een Koninklijk Besluit van 30-12-1898 dat aan de stad Oostende het wettelijk recht gaf - ondanks de afkeuring van de Bestendige Deputatie - om aan elke cercle 500.000 F en 100 F per speler te vragen.

Deze financiële manipulatie van de gemeentelijke overheid is al te doorzichtig : de taks zo hoog houden om privé-kandidaten te ontmoedigen en zelf grof geld binnen te halen uit de spelen door die te monopoliseren in haar eigen kursaal.

Maar MARQUET's "Cercle privé des Etrangers" legt zich bij monde van LECLAIRE daar niet bij neer. Met Kongolese beeldspraken fulmineert de "directeur" een maand na de gemeenteraadszitting van 5 juli 1898 tegen de "tyranneaux de la cité balnéaire", die hij met de Romeinse keizer Diocletianus of de Perzische satrapen vergelijkt.

"On assure le monopole des jeux de même qu'au Congo où on assure le monopole du caoutchouc en coupant les mains des malheureux nègres..." of "In Kongo verwoest men weerspannige negerdorpen, bij ons verwoest men een commerciële instelling" (vrij vertaald).

Tussen 8 en 24 juli valt de politie bij hem niet minder dan 6 keer binnen om er geweren (er grepen daar ook tirs aux pigeons plaats), wijnen, bellen, ventilatoren en... 18 spuugbakken in beslag te nemen. Afschuwelijke autocratie, vindt LECLAIRE, "c'est à préférer le Congo". Met lede ogen ziet hij en zijn baas de roulette in de privé-club van het Kursaal rollen, maar ook het vele geld dat de stadskas binnenrolt. Daar hebben ze voor hun grootse bouwprojecten veel geld nodig; jammer weliswaar voor de (al dan niet fictieve) zelfmoorden, seks- en andere schandalen die geregeld de pers halen.

Het vervolg op de MARQUET-story is bekend (2).

Wanneer vanaf 1899 de huur van de spelen in het Kursaal tot 1.530.000 F oplopen, haakt MARQUET het jaar erop af en verkoopt zijn pand op de zeedijk.

Ondertussen heeft de maatschappij-kritische ENSOR tekeningen, etsen, litho's en schilderijen gemaakt, alle onder de noemer "De spelers" (3). Niemand blijft onberoerd, ook het parlement niet dat op 24 oktober 1902 definitief alle kansspelen verbiedt. Oostende krijgt als troost 5 miljoen die ze gedeeltelijk gebruikt voor de bouw van de Koninklijke Galerijen (de rest wordt bijgepast door Leopold II).

Klap op de vuurpijl : MARQUET wordt na 2 jaar concessionaris van het Kursaal, en dus van de Cercle-privé. Opnieuw gaat het (juridisch) balletje aan het rollen. Hij wordt meermaals veroordeeld maar probeert als mecenas met stoeten en het project Ostende Centre d'Art de bevolking op zijn hand te krijgen.

Maar rien ne va plus voor MARQUET : hij zegt zijn contract op na het seizoen 1909. voor de daaropvolgende openbare aanbesteding melden zich amper 2 kandidaten. één uit Parijs en... MARQUET. Hij geniet de voorkeur van de stad maar de Bestendige Deputatie stelt haar veto; CARPENTIER wordt de nieuwe concessionaris.

(1) Le Carillon, 08-03-1896, p. 3. "...Le Cercle de la Rue Royale va changer de local et de nom (...). Acheté par Marquet, l'hôtel subit les transformations nécessaires. Au rez-de - chaussée...les salles de roulette, de trente-et-quarante. Au premier il y aura des salons d'écarté, de baccarat, des fumoirs etc..."

(2) Ostendiana 4, 1982. M. CONSTANDT : Het kansspel te Oostende vóór 1914 p. 121 e.v.

(3) James Ensor. De Baden van Oostende. P. FLORIZOONE 1996 p. 159 e.v.